

ŠETNJA KROZ POVIJEST ZAGREBA

Muzej grada Zagreba / U povodu dodjele Nagrade grada Zagreba muzeju upriličeno razgledavanje novog stalnog postava

ZAGREB, 20. studenoga - U povodu svečane dodjele Nagrade grada Zagreba Muzeju grada Zagreba 16. studenoga za izvršnu realizaciju novog stalnog postava, u petak je u multimedijalnoj dvorani muzeja održana konferencija za novinstvo na kojoj je ravnatelj MGZ-a Vinko Ivić predstavio ekipu stručnjaka što je sudjelovala u izradi projekta obnove. Autorica reprezentativne koncepcije stalnog postava je Nada Premerl. Za oblikovanje interijera arhitekt Željko Kovačić nagrađen je Nagradom »Bernardo Bernardi« za 1997. godinu. Obnova MGZ-a bila je složen i zahtjevan projekt, napomenuo je Ivić. Tijekom opsežnih restauratorskih i konzervatorskih zahvata uređeno je više od 6000 četvornih metara muzejskog prostora što obuhvaćaju bivši samostan kraljice, Popov toranj, kraljevsko spremište, odnosno Zakmardijevu žitnicu, te zgradu pučke škole. Stalni postav portretira grad u svim njegovim aspektima. Posebno su vrijedna arheološka istraživanja provedena »in situ« što su predočila nalaze skrivene ispod same zgrade muzeja.

Svako razdoblje zagrebačke povijesti ilustrirano je originalnim predmetima te opsežnim slikovnim i tekstualnim materijalima. Među najzanimljivijim obnovljenim prostorima muzeja upravo je multimedijalna dvorana, popularno zvana »stari tavan«. Dvorana se nalazi u dijelu staroga baroknog krovišta. Pažljivim i promišljenim arhitektonskim i restauratorskim zahvatima, korištenjem obloge od letava i crijeva, kao i ugradnjom posebne krovne konstrukcije prepletene drvenim gredama u cijelosti je sačuvan izvorni izgled tavana. Tehnološki, prostor je prilagođen potrebama današnjeg vremena, tako da ima i podno grijanje, ventilaciju i rasvjetu koju je moguće prilagoditi razno-

U baroknom potkrovlju: Multimedijalna dvorana Muzeja grada Zagreba

vrsnim događanjima. Ugođaj topline i prisnosti, spojen s potrebama čovjeka kompjutorske ere, vrstavaju dvoranu u sam vrh potražnje za multimedijalnim prostorima u Zagrebu. To je mjesto pogodno za održavanje izložaba, promocija, koktela, kompjutorskih prezentacija, stručnih predavanja i skupova, sve do koncerata ozbi-

ljne glazbe. »Stari tavan« će se naći u sljedećem izdanju »Convention Postcard«, brošure Turističke zajednice grada Zagreba, koja predstavlja Zagreb kao kongresni grad, a u jednom dijelu govori i o »vrlo posebnim starim prostorima« Zagreba, pogodnima za kongresna događanja. »Stari tavan« tako će se naći uz bok prekrasnim sta-

rim interijerima iz HNK, HAZU ili pak raskošnim dvoranama dvorca Brezovica. »Stari tavan« Muzeja grada Zagreba, uz zlatnu dvoranu Hrvatskog instituta za povijest bit će druga dvorana u Opatičkoj ulici koja nosi tu laskavu titulu.

MARINA TENŽERA

ZIDIĆ: POŠTOVAO SAM SVAKO DJELO

Uz otvorenje novoga stalnog postava Moderne galerije /Nova situacija pomogla nam je vidjeti da su dvadesete i tridesete godine našeg stoljeća jedno od najboljih razdoblja hrvatske moderne umjetnosti, kaže autor postava Igor Zidić

Tražili smo dobre slikare: Igor Zidić

ZAGREB, 20. studenoga - Novi stalni postav zagrebačke Moderne galerije svečano se otvara u subotu, 21. studenoga. Njegov je autor Igor Zidić, ravna-

telj Moderne galerije. Stalnim postavom obuhvaćeno je razdoblje hrvatske likovne umjetnosti od 1850. do 1950. - punih sto godina moderne umjetnosti,

a u postav su uključeni i slikari s početka 19. stoljeća Angelović i Karas. Drugi dio postava obuhvaćat će razdoblje od 1950. do 2000., a njegovo otvorenje priredit će se te godine.

»Novi postav bitno se razlikuje od staroga«, kaže Igor Zidić dodajući da je to ujedno i pitanje promatranja povijesne situacije koja je danas jasnija nego što je bila prije 20 godina. »U Europi se su dogodili mnogi revalorizacijski pokreti. Nizovima velikih izložaba mnoge su se stvari izmijenile, vraćena je važnost secesiji i simbolizmu, vraćene su dvadesete i tridesete godine ovog stoljeća, kao primjer povratka prirodi. Upravo nam je ta situacija pomogla vidjeti da su dvadesete i tridesete godine našeg stoljeća jedno od najboljih razdoblja hrvatske moderne umjetnosti«, ističe autor postava.

»Nastojali smo provesti koliko je to moguće jedan povijesni kriterij po kojemu je povijest zbivanja uvijek ispred pojedinca, nastojali smo pratiti neke stilске, sadržajne i druge cjeline koje nastaju u određenim razdobljima, primjerice, znaci plenerizma, stanje akademizma kao povijesnih pojava. Ista je situacija i sa socializmom, jer u

nas se doista nije radilo prema ruskim receptima. Kriterij je bio, kao i za sva druga razdoblja, tražili smo dobre slike iz tog vremena. Od toga razdoblja nisam htio praviti karikaturu jer ona se može napraviti od svakog razdoblja ako se uzme ono najgore«, kaže Zidić, ističući važnost 20-ih i 30-ih godina ovoga stoljeća, djela Trepšea, Gecana i Uzelca.

Objašnjavajući kriterij po kojemu se ravnao u pripremanju postava, Zidić naglašava da mu je bilo osobito stalo da se vidi koji su hrvatski umjetnici važni ne samo po kvaliteti djela, nego i po djelovanju, po onome što njihova djela govore mladima, idućoj generaciji. Kaže da se Bukovičeva djela provlače kroz nekoliko soba, što se za Račića nije moglo očekivati kad znamo da je njegov opus praktično nastao u tri godine. Što se tiče djela Miroslava Kraljevića, zastupljen je u Münchenskoj školi, ali i u svom pariškom razdoblju i kroz produženi život Priljetnog salona. Kad bude gotov i drugi dio postava, koji će zaokružiti kraj ovog stoljeća, i u njemu će biti djela iz Münchenskog kruga, primjerice, Oskara Hermanna. (Hina)

KOVITLAC ČOVJEKA I ZVIJEZDA

Društvo hrvatskih književnika / U povodu 100. obljetnice rođenja Antuna Branka Šimića priredeni znanstveni skup o djelu toga istaknutog pjesnika, kritičara, esejista, feljtonista i prevodioca / Predstavljeno i treće izdanje Šimićevih Sabranih djela

ZAGREB, 20. studenoga - Poštovaoc književne ostavštine Antuna Branka Šimića (Drinovci, Hercegovina, 1898.-Zagreb, 1925), koji je uvelike označio prekretnicu u lirskoj strukturi suvremene hrvatske poezije, u petak je u prostorijama Društva hrvatskih književnika privukao znanstveni skup »Život i djelo A. B. Šimića« priredeni u povodu 100. obljetnice njegova rođenja. Skup je otvorio potpredsjednik Društva Božidar Petrač. Kao priređivač uz akademika Dubravka Jelčića, dr. Nedjeljko Mihanović osvrnuo se treće izdanje Sabranih djela A. B. Šimića. Kao što je poznato, Šimić je za života objavio samo jednu zbirku pjesama »Preobraženja« godine 1920. Tko još danas nije čuo njegov poetski izriječ »pjesnici su čuđenje u svijetu«, ili potresnu opomenu koja je rafinirano ušla u poslovličnu uporabu: »Čovječe pazi da ne ideš malen ispod zvijezda«. Žestoki Šimićev nastup na književnoj sceni postao je i ostao intrigantnim činom, onim kovitlacem koji treba čuvati i proučavati. Istovremeno smiren i uzburkan pjesnički svijet, što formom što jezikom, Šimić je pokušao iskustveno ugraditi i u svoja, recimo, kritička ostvarenja. No, tu je unio veliku, ali do danas vrlo instruktivnu pometnju. Šimić unosi reda uvodeći oštru negativnu kritiku, matoševsku britkost i jezuitičnost, ali i navlastito izričiti osobni stav koji ga je onemogućavao da književnopoljivo sagleda nastanak suvremene hrvatske književnosti, poglavito poezije.

Od petnaestogovornika koji su se olednički potrudili uočiti Šimićeva književna preobraženja, prije svega pjesnička, zatim Šimića kao nosioca ekspresionističke tenzije i glasa u Hrvatskoj te kao polemika i kritičara, izdajamo kraće predavanje akademika Viktora Žmegača. Šimić je osjetio europske modernizme, rekao je Žmegač, i svojstvene zvukovnosti u simbolističkoj poeziji te zaostrenom izrazu spram građanske svijesti, nije pisao manifeste već je nastupio onirički. Stoga nije za-

dobio zasluženo mjesto u avangardnim stremljenjima. I kategorija utjecaja na našeg pjesnika je dvojbena. Njemački će čitalac prepoznati u Šimićevu djelu Georga Trakla, no kasnije se Trakl spominje uzgred, dakle, ekspresionistička faktura postoji, ali nije bitna. Zbunjen sam opusom i hladnoćom Šimićeva svijeta, započeo je svoje izlaganje prof. dr. Ante Stamač i nastavio: »Pred tim brijegom stojimo šuteći i nijemi. Šimićevu jastvo je jastvo prerano sazrelog petnaestogodišnjaka. Ono se upućuje Bogu, ali i čovjeku. No, važno je istaći da njegova ekspresionistička poetika zamjenjuje parnasovsku te će se buduća šimićologija time baviti. Predan Bogu u molitvi, s jedne strane, otkrit će se i kao čisti nihilist s druge strane. Šimić nije pošao putem naslanjanja stihova. On reže i lomi hipotaktički stih na logički način, pritom ornamentalizira i geometrizira stih. Ostaje, završio je Stamač, pjesnik epohalnog prevrata.

Prof. dr. Krešimir Nemeč usredotočio se na vrlo intrigantno kritičarsko polje A. B. Šimića te je podsjetio na njegove provokativne, ali interesantne izjave. Naime, Šimić je kritičare usporedio s usidjelcima. Kad ostare, zgražavaju se nad mladima i uzdižu za starim vremenima. Šimić, ističe Nemeč, traži novu ljepotu u starim stvarima, i to s antiimpresionističkim i antimimetičkim kriterijima. Strogo uzeviš on nije kritičar već polemikač koji se spori s konvencionalnosti i anarhijom. Posebno su zanimljivi oni Šimićevi članci u kojima je iznenadno sve svoje adorante, otkrio je prisutnima akademik Dubravko Jelčić rekavši da u njima Šimića kao nosioca ekspresionističke tenzije i glasa u Hrvatskoj te kao polemikač i kritičara, izdajamo kraće predavanje akademika Viktora Žmegača. Šimić je osjetio europske modernizme, rekao je Žmegač, i svojstvene zvukovnosti u simbolističkoj poeziji te zaostrenom izrazu spram građanske svijesti, nije pisao manifeste već je nastupio onirički. Stoga nije za-

SEAD BEGOVIĆ

SUPTILNOST DVIJU KULTURA

ZAGREB, 20. studenoga - U Matici hrvatskoj predstavljena je ovih dana knjiga »Ukrajinska lirika« koju je u biblioteci »Parnas« priredila i s ukrajinskog prevela akademik Antica Menac, a pogovor napisao Evgenij Paščenko. Matica hrvatska u prošlosti je imala mnogo prigoda pozdraviti druge slavenske kulture, upoznao je s Maticičinom tradicijom prisutne Mattičin potpredsjednik Vlaho Bogišić, a jedan od prvih međunarodnopravnih subjekata, koji su nas priznali 1991., bila je upravo Ukrajina.

To dvojezično izdanje, naglasio je Bogišić, dokazuje suptilnost dviju kulturnih strana. I predsjednik Matice hrvatske prof. dr. Josip Bratulić istaknuo je otvorenost Hrvatske za bratstvo jezika. Velika je sreća za nas, rekao je, to što Ukrajinci žele čuti kako njihova riječ zvuči na hrvatskom. Znamo zašto biblioteka »Parnas« iz ni-

za književnosti Matice hrvatske, koju uređuje Jelena Hekman, ima tolik ugled u nakladništvu, započela je izlaganje Antica Menac. To su upravo ovakove književne interakcije. Ukrajinski nije moj stručni obzor, nastavila je, ali sam ga, kao rusist, s radošću uspoređivala sa sredstvima materinskog jezika. Treba znati da su današnji ukrajinski pjesnici većinu svoga života proveli u logorima i zatvorima te čemo se u ovoj knjizi susresti s različitim sudbinama. Ova knjiga, zaključila je, ne može biti antologija - antologija neka bude stvar budućnosti.

Na predstavljajući »Ukrajinske lirike« govorio je još Evgenij Paščenko, autor pogovora »Ukrajinska riječ na hrvatskom tlu«, te glavni tajnik Matice hrvatske Krešimir Mikolić koji je prisutne upoznao s čitavom lepezom bogate ukrajinske povijesti i krajoletika. (S. Begović)

- Uuuuuuuuu! Vito Krpan je bolno jauknuo i naslonio se na zid. Zid je bio siv i zrnat, on je znao da će isprljati vjetrovku, ali nije ga bilo briga. Odviše ga je boljelo i trebao mu je oslonac, a osim toga, znao je da je ta bol upozorenje, ako ne i kazna. Stajao je naslonjen na zid, tiho ječao i pribijavao se da ne naiđe tkogod tko će mu ponuditi pomoć. Jutarnja studen štivala ga je za obraze.

Okliznuo se na ugaženi i zaledeni snijeg u dvorištu bolnice; netko je to pokušao čistiti, ali se nije dalo, pa je jedan dio asfalta bio pokriven ledenom korom. Dok je hodao, gledajući uvis, u prozore Odjela. Vito to nije opazio, i tako umalo da se nije slomio. Noge su mu poletjele naprijed, zalamatao je rukama, učinio paničan pokušaj da sačuva ravnotežu. Toga časa presjeko ga je u ledima, jer se javila njegova stara ozljeda, koju je stekao na podiju za dizanje utega. Bila je to neka vrsta lumbaga, uvijek ga je jako boljelo, i sad je bilo samo pitanje hoće li se sve to umiriti za nekoliko minuta, ili će se vući danima, pri čemu će hodati iskrivljen kao upitnik i trzati se pri svakom naglijem pokretu ruke ili noge. Iz iskustva je znao da treba malo pričekati da se stvar smiri, pa se zato naslonio na zid i osluškivao hoće li bol minuti, i pri tome je opet gledao gore, u prozore Odjela.

Toga je jutra, čim se probudio, znao da mora potražiti Nikolu. Nije znao odakle to zna, ali mu je bilo jasno da mu valja požuriti prije posla, kako bi s Nikolom što prije razgovarao. Nije se mnogo pitao o porijeklu te odluke, jer se bojao da ne dođe do poraznih zaključaka. Jer, Lackova smrt nije ga odmah natjerala da potraži trećega iz njihove trojke; a sad, kad je osjetio opasnost za vlastitu kožu - kad je stao razmišljati što bi moglo zna-

KNJIŽEVNI PODLISTAK

čiti ono sinočnje otkriće u njegovu ormariću - odmah je našao i volje i vremena da ode u VINOGRADSKU. Nije se, dakle, pitao o tome, da ne bi sam pred sobom ispaš sebičan, nego je samo grabio naprijed i uvjeravao sebe da mora razgovarati s Nikolom. I, tada se okliznuo, tada ga je zaboljelo.

A i taj je incident on bio sklon protumačiti kao nekakav znak. Jer, to mu je poskliznuće jasno govorilo da se i na svome životnom putu - ili na onom putu kojim je krenuo prije desetak dana, na putu na koji ga je Lacko gurnuo - također lako može unesrećiti. Da mu je, dakle, potrebna nečija ruka, nečije rame da se osloni, kako ne bi smrskao lubanja. I za nešto takvo nije bilo idealnijeg čovjeka od Nikole.

Jer, Nikola je oduvijek imao upravo takvu ulogu u njihovom malom društvu. Svagda je izgledao iskusniji, zreliji, jači od Lacka i Vitomira, pa je zato uvijek baš on davao savjete, presuđivao u sporovima, odlučivao što će se raditi. Možda je to bilo i zato što su se oni najviše držali skupa u onoj dobi kad igraju oni aduti kojih je baš Nikola imao najviše: on se prvi počeo brijati, prvi je dobio dlake na prsima, prvi je poljubio curu, prvi se mogao pohvaliti da je spavao sa ženskom. Njih su mu se dvojica oduvijek divili.

No, nije to bilo sve, bilo je tu još nečega što se nije moglo protumačiti drugačije nego kao nekakav opći dojam, kao djelovanje Nikoline osobe. Jer, on se uvijek doimao malo zabrinuto, kao da ima prečega posla od tih mladenačkih gluposti, svagda je pomalo s visoka govorio i o školi

POKORA

Piše: PAVAO PAVLIČIĆ

Uvijek se s Nikolom događalo nešto važno. Bilo je neobično da se takav čovjek navuče na heroin, jer nešto takvo događa se slabima i dezorijentiranima. Ali Vito Krpan je nekako slutio da se to Nikoli dogodilo onda kad mu je u životu ponestalo važnih događaja, onda kad je naprosto trebalo početi živjeti, mirno i rutinski. Tada je Nikola potonuo u drogu

i o sportu i o svemu onome što je ostalo dvojicu zaokupljalo. I ne samo to, nego se ubrzo pokazalo da on za takav stav ima i razloga, jer njemu su se događale stvari koje njima nisu. Najprije su mu se roditelji - koji su oboje bili liječnici - počeli rastajati, onda se Nikola dugoročno spleo s nekom ženom starijom od sebe, a na kraju su mu na faksu (gdje je studirao književnost skupa s Ladišlavom) stavili u izgled asistentenskog mjesto, koje mu je potom izmaklo. Uvijek se s Nikolom događalo nešto važno.

Bilo je neobično da se takav čovjek navuče na heroin, jer nešto takvo događa se slabima i dezorijentiranima. Ali Vito Krpan je nekako slutio da se to Nikoli dogodilo onda kad mu je u životu ponestalo važnih događaja, onda kad je naprosto trebalo početi živjeti, mirno i rutinski. Tada je Nikola potonuo u drogu.

Ali, ni tada nije izgubio autoritet, to je bilo važno. I onda kad je bio na igli, i onda kad se stao lije-

čiti, Vito i Lacko su se njemu obraćali za savjet, tražili njegovo mišljenje, ostavljali da on presuđi. Da nije bio u krizi onda kad se dogodilo ono između njih dvojice (kad je Vito smotao Renatu i kad se Lacko zbog toga smrtno uvrijedio), možda bi bio uspio spasiti i njihovo prijateljstvo. Autoritet je, ukratko, ostao nepomučen, i zato je bilo logično da sad Vito krene k njemu, ne samo zbog Lackove smrti nego i inače.

I tako je sad bio tu, naslonjen na zid, prljajući vjetrovku i buljeći gore u prozore. Pitao se što u ovom času Nikola tamo radi, kako mu je, kako je on doživio onaj pogreb (jer Plovanić je bio i njegov profesor), je li mu se nakon svega toga stanje pogoršalo. Valjalo je da krene, kako god bito. Polako se stao odmicati od zida.

Onda je začuo glas. Nije se usudio naglo okrenuti glavu, a za glasom je došao topot sitnih koraka. Glas je viknuo:

- Hej, dizač!

Koraci su zatoptali, onda se začuo jači udarac. Kad je Vito Krpan napokon okrenuo glavu, ugledao je maloga Janka gdje sjedi na onom istom mjestu na kojem se i on bio poskliznuo: mali je imao začuden i bolan izraz na licu. A njegova teta, u žutom kaputu, nagnjala se nad njega. Vito Krpan osjetio kako mu je srce poskočilo.

Ona je tu, ona je tu, na samo dva koraka od njega! Odlijepio je od zida i krenuo prema njima. Dita je upravo podizala dječaka s tla.

- Hajde, polako - rekla je. - Je l' boli?

Malac se pravio hrabar, ali je bilo očito da mu nije svejedno. Htio je svojim odlučnim držanjem impresionirati Krpana, koji je već stajao pokraj njih.

- Bog, dizač - rekao je Krpan, a onda se okrenuo Diti. - Dobro jutro - rekao je.

opazio kako ima neobične guste trepavice. Je li na njezinu licu uočio radost što ga vidi? Ili tek naklonost? Ili brigu? Jer, upitala ga je:

- A vi ste isto pali?
- Ne, zašto?
- Vidim da stojite uza zid.
- Malo je falilo - prizna Vito-mir. - Pa mi se vratilo lumbago...

U čudu je sad opazio da ga više ne boli. Mogao se kretati priključno slobodno. To, doduše, nije značilo da se bol neće vratiti pri prvom malo naglijem pokretu, ali već je ovo bio dobar znak. Dita ga još jednom zabrinuto pogleda, a onda reče:

- Mi smo došli zbog Janka...

Ima nekih nevolja s grlom, pa treba bris, i to...

- Ja sam došao u posjet prijatelju - reče Vito, a onda se uplašio, jer su stajali točno pred ulazom Odjela za ovisnosti, pa zato brzo promijeni temu. - Baš dobro što sam vas susreo... Hoćete li možda ovih dana dolaziti u Klub? Mislim, Janko je rekao... A ja sam vas htio nešto pitati.

- Janko sad ima to s grlom - reče Dita. - A o čemu se radi?

- Sjećate se da sam vam pokazao onu knjigu? *Juditu* iz 1507? Vi ste mi dali prve informacije...

- Sjećam se - nasmiješila se, kao da se radi o tko zna kako lijepejoj uspomeni.

Zar je moguće da ona sa zadovoljstvom pamti dan kad je njega susrela? Vitomir Krpan se opet sjeti da je ona starija od njega osam godina, i to ga malo ohladi. Ujedno, zapazi opet i da se ta razlika na Diti uopće ne vidi.

- Pa eto - reče on sad. - U vezi s tom knjigom dogodile su se neke vrlo neobične stvari... Ali, to vam ne mogu sad ovako... Pa

sam mislio, ako navratite, ja sam tamo ponedjeljkom, srijedom i petkom...

Ona ga je zamišljeno gledala. Bilo je jasno da ju je doveo u neobičnu situaciju, jer gotovo da joj je zakazao sastanak. Ako dođe, to može značiti da je zainteresirana za njega. Rekla je:

- Kad Janko malo ozdravi... Pa ćemo vidjeti.

To je zvučalo kao obećanje, i Vito Krpan se zbog toga osjetio dobro. Sve je vrijeme imao osjećaj da petlja s nečim opasnim, da se tu radi o nekim mutnim i mračnim stvarima, ali je svejedno imao volje da se s tim i dalje lomi, ako to znači da će tako susretati ovu ženu. Ili je sve bilo povezano, ili je to jedno drugome uvjet? Možda je morao upasti u priču u kojoj se gube glave, u kojoj čovjek ostaje bez prijatelja iz djetinjstva, pa da nju susretne? Nije mu to bilo važno. Bilo mu je važno tek što će Ditu opet vidjeti. Što će je - ispravi se - možda opet vidjeti. A njemu je u tom času i možda bilo dovoljno. Poletno je krenuo uz stepenice na Odjel.

Znao je već što ga ondje čeka, jer je u jednoj davnoj prilici ondje posjećivao Nikolu, kad se prvi put ličivao. Nisu baš voljeli da se dolazi, ako čovjek ne bi bio baš rod pacijentu, ili ako posjetitelj ne bi bio i sam psihološki provjeren. Jer, moglo se dogoditi da prijatelj ili znanac prokrijumčari nekako pacijentu alkohol ili drogu, a to bi onda cijeli proces vraćalo na početak. Zato su ondje uvijek bili pomalo namršteni: kao da su tamo, na Odjelu, stvorili oazu sklada i ljubavi, a vanjski svijet - iz kojega dolaze posjetitelji - uvijek nastoji to pokvariti.

(Nastavlja se)
(Knjiga »Pokora« Pavla Pavličića objavio je zagrebački »Algoritam« u biblioteci »Zlatko Crnković vam predstavlja«; tel. 01/422-868)